

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Aan de leden van de gemeenteraad van Amsterdam

Datum 10 november 2020
Ons kenmerk
Behandeld door Lieselot Spliet, l.spliet@amsterdam.nl
Onderwerp Beëindiging Pilot Dublinclaimanten

Geachte leden van de raad,

De opvang van 500 ongedocumenteerden is onderdeel van het coalitieakkoord: 'Een nieuwe lente een nieuw geluid' van mei 2018. Onder de ongedocumenteerden vallen ook de Dublinclaimanten. Dit zijn ongedocumenteerden die volgens Europese afspraken vastgelegd in de Dublinverordening moeten worden overgedragen naar een andere EU-lidstaat, namelijk het land dat verantwoordelijk is voor de inhoudelijke behandeling van hun asielverzoek.

De overdracht naar land van Dublinclaim of land van herkomst verloopt in de praktijk moeizaam en veel Dublinclaimanten verlaten de rijksopvang en vertrekken met onbekende bestemming (MOB). Veel van deze mensen verblijven vervolgens zonder onderdak in Amsterdam. Om de problemen die hiermee gepaard gaan terug te dringen is de gemeente naast de landelijke "LVV-pilot" met de Dienst Terugkeer en Vertrek op 1 juli 2019 de Dublinpilot gestart. Met deze pilot is onderzocht in hoeverre de betrokken uitvoeringspartners individuele Dublinclaimanten alsnog kon bewegen om vrijwillig terug te keren naar het land van Dublinclaim of land van herkomst.

In opdracht van de gemeente heeft het Verwey-Jonker Instituut de Dublinpilot geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt dat de hoofddoelstelling van de pilot – vrijwillige overdracht aan Dublinlanden - niet is gerealiseerd. Het Verwey-Jonker Instituut acht het niet realistisch dat de oorzaken hiervoor voldoende kunnen worden aangepakt. Dit is voor het college reden om de pilot te beëindigen. Om te voorkomen dat de huidige deelnemers in de winter op straat komen te staan wordt de pilot in de periode tot 1 april geleidelijk afgebouwd. De pilot heeft er wel in geresulteerd dat er beter inzicht is ontstaan over Dublinclaimanten in Amsterdam en de belemmeringen die zij ervaren bij de overdracht aan andere EU-landen. Over de geleerde lessen – en de aanbevelingen die daaruit voortkomen - gaat de gemeente in gesprek met het ministerie van Justitie en Veiligheid. In deze brief leest u hier meer over.

Dublinpilot

De pilot Dublinclaimanten is officieel gestart op 1 juli 2019 naar aanleiding van gesprekken tussen wethouder Groot-Wassink en toenmalig staatssecretaris Harbers van Justitie en Veiligheid. Om vrijwillige overdracht naar de EU-landen te bereiken kregen de Dublinclaimanten hulp van verschillende NGO's. Door middel van persoonlijke begeleiding is gewerkt aan het in kaart brengen van de belemmeringen die de Dublinclaimanten ervaren en het wegnemen van die belemmeringen. Hiervoor is bijvoorbeeld contact te gelegd met NGO's en steden in landen van Dublinclaim. Er was regelmatig overleg met de betrokken partners over eventuele oplossingen. Ook hebben verschillende experts (bijvoorbeeld van de IND en DT&V) presentaties gegeven en zijn er diverse groepsbijeenkomsten gepland om de deelnemers van de pilot te informeren.

Evaluatie van de pilot

In opdracht van de gemeente heeft het Verwey-Jonker Instituut afgelopen zomer de Dublinpilot geëvalueerd. Naast dit onderzoek heeft de Regiegroep Ongedocumenteerden Amsterdam (RGOA) een evaluatie uitgevoerd naar de belemmeringen van Dublinclaimanten om overgedragen te worden naar het Dublinland. Deze evaluatie is meegenomen in het rapport van Verwey-Jonker. Beide rapporten zijn als bijlage toegevoegd.

Verwey-Jonker is tot de conclusie gekomen dat de hoofddoelstelling van de pilot – vrijwillige overdracht naar landen van Dublinclaim - niet is gerealiseerd. Bij het overgrote deel van de Dublinclaimanten die uit de pilot zijn gestroomd, was de uiterste overdrachtsdatum (UOD) verstreken. Zij konden worden opgenomen in de Nederlandse asielprocedure. In totaal is één Dublinclaimant overgedragen naar het land van Dublinclaim (België).

Uit de rapporten van het Verwey-Jonker Instituut en RGOA blijkt tevens dat niet kan worden verwacht dat de knelpunten die zijn gesignaleerd (voldoende) weggenomen kunnen worden. In de pilot is gebleken dat de gemeente en NGO's geen invloed hebben op het onderliggende probleem: de Europese Dublinverordening en de nationale invulling hiervan. Ook de pushfactoren vanuit de Dublinlanden zijn door onze lokale partijen nauwelijks te beïnvloeden. Veelgenoemde pushfactoren zijn bijvoorbeeld negatieve ervaringen met opvang of de asielprocedure of situaties van uitbuiting of mensenhandel. Hierdoor blijven pullfactoren in Nederland – met name het vooruitzicht om na 18 maanden de NL-asielprocedure in te stromen - doorslaggevend. Hiernaast constateert Verwey-Jonker dat er tussen NGO's, gemeente en de Rijkspartners verschillende visies blijven bestaan over het doel en de uitwerking van de pilot. Zo vinden veel NGO's uitstroom naar de Nederlandse asielprocedure ook een goede oplossing terwijl dit voor de Rijksdiensten een onwenselijke uitkomst van deze pilot is. Dit maakt dat zij elkaar niet (voldoende) ondersteunen en vertrouwen in de uitvoering. Vanwege bovenstaande redenen kiest het college ervoor om de pilot te beëindigen.

Ondanks dat het hoofddoel van de pilot niet is bereikt concluderen Verwey Jonker en de RGOA dat de pilot ook positieve effecten had. Zo is de groep Dublinclaimanten in beeld gebracht en bestaat er nu een beter beeld van wie ze zijn, waarom ze hier zijn, en waarom ze hier willen blijven. Uit het onderzoek van Verwey-Jonker is daarnaast gebleken dat volgens sommige respondenten het bieden van opvang en de toegang tot medische voorzieningen positieve gevolgen heeft gehad voor het welzijn en de gezondheid van de Dublinclaimanten zelf of voor de openbare orde in Amsterdam. Met de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid is afgesproken dat de bevindingen en aanbevelingen die voortkomen uit de pilot met haar worden gedeeld zodat het ministerie deze kan

meenemen bij de verdere invulling van het beleid. Hierbij zal onder andere aandacht worden gevraagd voor meer zorg en maatwerk voor jonge Dublinclaimanten en voor knelpunten rondom de identiteits- en leeftijd vaststelling. Ook zouden IND en DT&V in de overdracht van cliënten meer kunnen investeren in uitgebreide informatievoorzieningen en warme overdracht.

Beëindiging pilot

Beëindiging van de pilot zal twee weken na het collegebesluit (op 24 november 2020) ingaan, nadat over het besluit is gecommuniceerd naar de betrokken partners in de stad. De huidige deelnemers aan de pilot zullen de komende periode geleidelijk uitstromen met een uiterste verblijfsdatum van 1 april 2021. Hiermee wordt dakloosheid in de komende winterperiode zo veel mogelijk voorkomen. De huidige personen op de wachtlijst worden nog tot de opvang toegelaten. Per 24 november 2020 worden er geen nieuwe personen meer op de wachtlijst geplaatst. In de afrondende fase kan de eerder ingezette begeleiding worden voortgezet wanneer de Dublinclaimant dat wenst. Deelname aan gesprekken over overdracht naar het land van Dublinclaim worden echter niet meer als voorwaarde gesteld om in de opvang te mogen verblijven.

Kwetsbare Dublinclaimanten

Om schrijnende situaties met de meest kwetsbare mensen ook in de toekomst te voorkomen worden Dublinclaimanten bij uitzondering nog wel opgevangen op de beschikbare uitzonderingsbedden binnen de 24-uursopvang ongedocumenteerden om vervolghulp mogelijk te maken. Met de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid is afgesproken dat we over de uitzonderingsbedden nog aanvullende afspraken maken waarbij het uitgangspunt tijdelijkheid en doorgeleiding naar de voorliggende voorziening is.

Om te bepalen wie voor de uitzonderingsbedden in aanmerking dient te komen wordt de GGD om advies gevraagd. De GGD kijkt hierbij in eerste instantie naar medisch/ psychische problematiek maar ook zaken als leeftijd, gender en of iemand slachtoffer is van mensenhandel worden bij het advies meegenomen. Dit betekent niet dat iedere jongere per definitie door hen ook direct als kwetsbaar wordt ingeschat

Ten slotte

Het is teleurstellend om vast te stellen dat deze pilot niet de oplossing heeft geboden waar wij in de eerste plaats van uitgingen. Te meer omdat wij zien dat deze groep mensen nog steeds vast zit in de uitwerking van de Europese Dublinverordening. Tegelijkertijd heeft de pilot ons een hoop geleerd over de Dublinclaimanten, een groep die wij voorheen minder goed in beeld hadden. Wij zien dat deze informatie en ook de lessen uit de pilot van grote waarde kunnen zijn in de verdere ontwikkeling van het Europese Dublinbeleid. Ik blijf daarover in gesprek met de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en zal daarbij blijven benadrukken dat het van groot belang is dat er meer duurzame en humane oplossingen voor Dublinclaimanten komen.

Het college blijft zich onverminderd inspannen om een duurzame oplossing te vinden voor Amsterdamse uitgeprocedeerde vluchtelingen. De 500 opvangplekken waartoe het college heeft besloten worden ingezet voor de ongedocumenteerden die voldoen aan de toegangscriteria van het programma LVV. Met al onze partners blijven wij ons inzetten om voor (en met) hen het verschil te maken en te komen tot een verblijfsvergunning of terugkeer naar het land van herkomst. Over de resultaten van het uitvoeringsprogramma 24-uursopvang ongedocumenteerden wordt u begin volgend jaar geïnformeerd.

Wij hopen u hierbij voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Namens het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Rutger Groot Wassink'. The signature is stylized and cursive, with a large initial 'R' and 'G'.

Rutger Groot Wassink
Wethouder Sociale Zaken, Diversiteit en Democratisering